

Semanario Bilingüe. -- Se publica todos los sábados

PRECIOS DE SUSCRIPCIÓN

En las Baleares. 1'00 pesetas trimestre.
 En las provincias. 1'50
 Extranjero. 2'00

REDACCIÓN Y ADMINISTRACION
 CALLE AMADOR N.º 22.

Anuncios y comunicados a
 precios convencionales

PUNTOS DE SUSCRIPCIÓN

En la Administración de este periódico.

EMPENNA

Se'n merex molta es paperot in-justicia des tres derrers dissaptes i n-hi donarem, si Deu ho vol, lo que sia me-hester, pero tant curtet com sera possi-ble. En diu tant de desbarats sempre, que, per desferlos hi, se necessita massa espay. Peguem idó just a lo més neces-sari.

ESCOLES DE L'ENGAN

En Jimenez Moya a n-es mitin de 17 d' abril va fer de la guerra pota per freure p' es cabeys ses escoles layques. No sorti de sa parada de ses cebes que ses escoles layques son aquelles aont huts no s' ensenya la Relligió, que no inés s' hi ensenyan ses coses bones per aquesta vida, pero no tes contrari a sa Relligió, a sa familia, a la Patria. Si a- quexes escoles fossen axó que pretenen es seus defensors, seria un altre qüestió. Pero sa qüestió es que de fet, a la prá-ctica aquestes escoles que s' ditien lay-ques, a n-es paissos llatins resulten es-coles d' irrelligió, d' impiedat, aont s' ensenya s' odi a Deu i a totes ses co- ses de Deu; son unes escoles que no- més les defensen ets inimics de sa Re- lligió p' ets seus fins i efectes, perque veuen que les son cent cavalls per dur endevant sa seva guerra contra la San- ta Fe Católica; i per axó metex es catò- lics no volem tals escoles, i les comba- tem a tota ultransa. -- Si, Sr. Jimenez Moya, com vos i tots es qui coxetjen des metex peu que vos, com es lerrou- xistes i tots ets inimics de sa Relligió que caplleven i potoyen per aquí, de- fensen aquexes escoles, mala senyal! (mala senyal!! No poren esser cosa bona!) S'n escoles de l' engan, i fotis!

SES ESCOLES LAYQUES I SA SETMANA TRÁGICA.

Quina idea més magre havia de te- nir En Jimenez Moya de sa cultura i de s' ilustració des qui l' escoltaven a n-es mitin de 17 d' abril, quant se va atrevir a dir que dins Espanya es completa- ment imposible cercar efectes des lay- cisme, perque a Espanya hi ha hagudes poques escoles layques i constantment

perseguides, i que es successos de se setmana rotxa de Barcelona, no po- ren atribuirse de cap manera a ses es- coles layques, ja qu' aquestes comen- saren a prendre increment a n-aquella ciutat fa quatre o cinc anys, i que, co- mensant ets al-lots a anarhi d' edad de cinc, resultaria que s' qui feren aquelles coses a Barcelona durant aquella set- mana, serien al-lots de deu anys! i es republicans i socialistes que sentiren aquestes batayonades, no enviaren es qui les tirava, a fregir ous de local Lluny d' axó, li feren mans-belletes!

— Vol dir Sr. Jimenez Moya, no hi ha que cercar efectes des laycisme dins Espanya? Vol dir dins Espanya e-hi ha hagudes poques escoles layques? ¿O en volieu una a cada cap-de-cantó? ¿Qui no sap que fa més de deu, més de vint, més de trenta anys que hi ha es- coles layques a ses principals ciutats d' Espanya i a moltes de viles; i que sois, Deu sap es mal, sa pesta i sa ronya qu' han d' y a en tots sentits? ¿Qui no hu sap que fa molt de temps que d' esco- les d' aquestes n' hi ha hagudes moltes, un xinxer, a Madrid, a Barcelona, a Va- lència, a Bilbao, a moltes d' altres po- blacions d' Espanya? Vol dir a Barce- lona no prengueren increment fins fa quatre o cinc anys? Vol dir fins fa qua- tre o cinc anys no hi havia jovent a Bar- celona que concorregués a cap escola layca? Vol dir a Barcelona no hi ha jovent, fora d' al-lots de nou a deu anys, que haja concorregut a escoles layques? ¿De manera que fora d' al-lots de nou o deu anys a Barcelona negu ha assistit a cap escola layca? Se necessita, Sr. Ji- menez Moya, axí metex molta de... fres- cura per sostenir una tal cosa; sois se concep qu' un puga sostenir axó, quant se fa trons de sa veritat i parla devant babalüets i bobians. No negueu, Sr. Ji- menez Moya, sa veritat d' aquexa ma- nera. A Barcelona e-hi ha centenars i centenars de dexebles de ses escoles layques, que fa estona que s' afayten. ¿De ont son sortits, sino de ses esco- les layques, sa multitud de joves garruts que hi ha a ses societats lerrouxistes de Barcelona? ¿No digueren tots es pe- riódics que contaren es fets de sa set- mana trágica, que s' qui anaven devant en lo de cremar i robar convents i es- glésies eren joventots de tretze, catorze o quinze anys i donotes de bordell?

¿Que sa setmana trágica no s' pot posar a n-es conte de ses escoles layques? ¡Vaja si s' hi pot posar! ¡Vaja si pertoca posarlahi! ¿Qui feren es crims horribles d' aquella setmana infamiosa, qui de- fensen aquells crims, sino es defensors de ses escoles layques? Ells feren aquells crims; ells les defensen; Eu Lerroux desde l' any 1906 escitava, encenia la gent seua a cometre tots aquells crims, diguetlos: — Robau, calau foc, matau, al- sau es vel a ses novisies, etc. Si, defen- sors de ses escoles layques: sa setmana trágica de Barcelona es sa vostra obra. ¡Es ben digna de voltros!

III.

¡ES QU' HEU MORTS, TOTS ENCÁRA CAMINEN!

— Si, Sr. Jimenez, Moya féyeu com- passió en lo que posáreu dalt es vostro paperot s' altre dissapte, presentant sa candidatura republicana. Se veyá qu' estáveu més cremat qu' una espardeña perque es liberals vos enviaren a pas- setjar, i no n' volgueren esser pus a fer gabella ab voltros republicans. S' anar ab voltros no s' e havia duyt més que ronya. Feren prou bé de dexarvos en porret.

Idó ¡sabeu que n' féyeu de riayes ab ses cosotes que vomitáveu contra En Maura i es carlistes! contra En Mau- ra perque tenia coratje de dur 120 di- putats a ses futures Corts, contra s' car- listes, que s' atrevexen a ressucitar. ¡Quantes de vegades les heu morts a n-En Maura i a n-es carlistes voltros re- publicans! Es que vos succeex alló que diu cert romans castellá: — Los muertos que vos matáis, gozan de buena salud.

Cada vegada qu' En Maura dexa s' poder, voltros republicans, fent gran lu- lea, el declarau mort i enterrat per a sempre, i que sou voltros que l' heu fet benes i l' heu llevat des vent, i que ja no tornarà pujar pus may. I natural- ment, des cap d' un any o dos, En Mau- ra torna pujar, més sá, més fort i ab més envestida que may; i voltros romaneu veent visions, fent potedetes, completa- ment en ridicul.

Ab sos carlistes vos ne pren lo me- tex. A n-es vostro dir, les vos menjau frits. Cent voltes els heu afonats, arron- sats, fets benes, enterrats, pero ben en- terrats, cent pams devall terra. Però a lo millor es carlistes tornen ressucitar,

fan tembles i aborronadors com sem- pre. I sou voltros metexos que los ha- vieu declarats morts i enterrats, que deys que ressuciten i que van a fers ho seu tot.

Sobre tot, Sr. Jimenez Moya, si no hu preniu ab un poc més de calma a fi- axó d' En Maura i es carlistes, vos es- posau a un mal resultat i a fermos es- clatar de riayes, veyent com es que vol- tros matau, tots encara caminen; i a lo millor vos donen qualqu' encals que vos fan ben envant.

¿Voleu encals més granat i acula- dor que s' que vos n' heu duyt en ses eleccions de diumenge passat? Despres de tant de dir qu' En Maura era mort que no tornaria pujar pus, resulta qu' ha tenguts 28454 vots i voltros, republi- cans i socialistes, que preteniu que tot es poble es vostro, no heu pogut arri- bar en tot Mallorca a cinc mil vots. Es ver qu' un des vostros candidats, En Garcia Orell, n' ha tengut 8760; pero ets altres dos: En Pou just 3946, i es socialista 4668. Es 4092 qu' En Garcia té més que no es socialista han d' esser vots de liberals o de conservadors, no de republicans, perque seria salat que tals republicans no votassen En Pou ni es socialista. No volem creure ni pen- sar que republicans fessen tal traició;

De manera que vos sou lluits granat a Mallorca es republicans, Sr. Jimenez Moya.

I en canvi, es carlistes han tenguts 14261 voís, mes de tres vegades més que s' republicans i socialistes.

¡Si que vos hi feys envant... cap-a- vall, o insigne Jimenez Moyal! Come- nau losme molt a n-es vostros... republi- cans! Si ara no vos devertiú, será que no sou gent de bulla.

IV.

VIROLLADES A FORFOLLONS.

Les hi tira dalt in-Justicia de s' altre dissapte un tal Ramón Perez de Ayala a favor de ses escoles layques. ¡Figurau quin estornell deu esser! Son tan cara- basenques i tan arrienques ses raons-fo- radades que enteferra a favor d' aque- lles escoles del dimoni i contres' ensenyan sa religiosa que no pagen ni estir A quest Ramón Perez deu esser encara més cap- verjo i més marxando qu' aquell bo de Mac-Kabe, que mos va retreure En Ji- menez Moyal que s' enfadá tant perque

li demanarem d'ont el mos havia tret i de quines egos venia, i per cert que no mos ho volgué dir, lo qual mos dexa... inconsolables.

¡Ja hu val ab aquests radicals!

V. ¡CA, HOMO!

—Estáveu deliciós, Sr. Jimenez Moya s'altre dissapte. Vol dir que perque setmanes entera vos diguerem qu'anásseu alerta a una indigestió ab sa cara de frate i de monja i de capellá, de que sou tan afectat; i perque la policia, després de sa setmana trágica, vos ne va dir a Barcelona, i es Governador d'allá vos desterrá; i perque a n-aquell malanat Garcia Vao, que sostenia a Madrid una campanya anticlerical, l'assassinaren; voleu suposar que alló de s'indigestió que vos diguerem «es» una amensassa, de fervos noltros lo que feren a n-En Garcia Vao? Axó vos metex no hu creys. Ayó no es més qu'un cop d'efecte, des que saben pegar, per alsurar i destrempar es beneys que vos seguexen. Noltros amenassarvos, ab alló de s'indigestió, de fervos l'ebred com el feren ab aquell malanat? ¡Ca homo! Si no us ha de venir mal més que d'aquex vent, poreu estar ben tranquil; i ereu ben escusador de sortir ab sa carabassencada de que vos amenassarem. En quant a que's clericals uatassen En Garcia Vao, ni es ver, ni vos metex e-hu creys; i, si hu creys, pitjor per vos; vos posariu a n-es lliwell des biduins més biduins. Axó d'En Garcia Vao no es més qu'una de tantes calúmnies i mentides que claven es propogandistes revolucionaris xambons a n-es bobians que tenen es mal gust d'anarvos a sentir.

VI.

LLADRAR DELLUNY FA CA NENELL

Desde la primaria d'abril, Sr. Jimenez Moya, amenassau que mos heu d'arrossar i fer miques sobre aquell enfilay ferést de mentides i calúmnies sensa to ni só de que el Culte i Clero costa a l'Espanya més de sicents milions de pessetes cad'any. E-hu afirmáreu que costava aquella barbaridat de milions, pero no sou estat capas de donar-ne cap prova; no hu fet més que prometre una i altra vegada que mos ho provarieu; pero sa prova no vé, no surt. Ni vendrá ni sortirá, per més que vos espirreu, perque... no existex tal prova, perque axó des sicents milions no es més qu'una de tantes de rondayes que contau a n-es biduins de sa vostra guarda.

¿No diguerem que l'Estat, fora del Ministeri de Gracia i Justicia, pagava per Culte i Clero més de coranta milions? ¿No diguerem que hu provarieu? ¿Com, idó, no hu heu provat? ¿Per que vos passau setmanes i més setmanes sense arribar a provarho?

¿I que 'm contau sobre, si s'publica o no s'publica es diccionari de Mn. Alcover? ¿I que vos importa a vos, que sou foraster? ¿Que teniu que veure ab ses coses de sa nostra llengo? I escoltau, estimat de ses cols-floris, ¿que n'hi heu dada cap de subvenció a Mn. Alcover per publicar es Diccionari? ¿N'hi heu dada qualcuna vos ni cap republica per que publiqui tal obra?

Veyam, vos qui la pintau tant, digauho qui ha donada a Mn. Alcover cap subvenció per la publicació del Diccionari. Vos deym axó perque no tenim

noticia de que negú n'hi haja donada cap per tal cosa; i si n'hi han donades per altres coses, hem de creure que les haura aplicades a lo que pertocava. De totes maneres, parlau, i vos direm lo que hi sebrem.

VII.

¡AY DE BO!

Dir En Jimenez Moya que rep tantes de protestes i d'articles contra En Revenjoli, pero que, fins pessades ses eleccions, no resoldrá que n'ha de fer.

Ara idó que son passades ja ses eleccions, tan ayrosos com en son sortits es republicans de Mallorca, i ab sa bona boca que 'ls haurá dexada sa feresta derrota que 'ls ha aglapits, ara resoldrá En Jimenez Moya.

En Revenjoli espera... d'assegut sa resolució d'En Jimenez Moya, i s'alegra ferm de que diga dalt in-Justicia de 30 d'abril que 'ts articles seus, d'En Revenjoli, li ajuden a fer sa digestió i que 'l'devvertexen.

En Revenjoli n'está contentíssim, perque sempre li ha agradat fer favors, fins i tot a republicans, i sobre tot a subjectes com En Jimenez Moya.

Aquest idó, que diu que hi passa gust ab sos nostros articles, i noltros que també n'hi passam ferm de escriurelos, la cosa va a ma de durar molt.

Preparauvos, idó, Sr. Jimenez Moya, per fer bones «digestions» i per «devvertirvos» a l'uf. Vos assegur que n'hi haurá per estona.

VIII.

¡CALMA, SR. JIMENEZ MOYA!

Se veu qu'havieu perduts ets estreps quant escriguerem es darrer número de in-Justicia. Anaveu fora corda, i ja no endivinaveu. Feyeu llástima i riayes. ¡Aquelles batayonades sebre sa vostra candidatura! ¡Es candidats monárquics, segons deyeu, «no representaven es poble» mallorquí; i ab-tot-i-axó «es poble» mallorquí les ha votats a ells, donantlos cinc o sis o set vegades més de vots que no a n-es vostros, donantne tres vegades més a n-es carlista. De manera que «es poble de Mallorca» vos ha donat diumenge passat un bon tapaboques. Aprofitauvosne per no xarrar tant un'altre vegada. Encara que, com sou tan xarrims, no crec que vos estigueu gens.

¡Be cridareu a la gent que 's recordassen de Jumilla, de Infiesto, de Alcalá del Valle, de Monjuich, des barranc del lobo! ¡Bé escaynáreu contra es carlistes, donantlos per assessins lladres, sauvatjes, incendiarijs, etc.! ¡Bé vos escanyareu tirant veri contra En Maura, En Rosselló, En Weyler, En Valenzuela, En Moret, En Canalejas! ¡Bé cridáreu a n-es vostros que no tenguessen por! Tot es estat rentar es cap a s'aseheu perdut es temps i es llexiu.

Vos n-heu duyta sa gran ciotellada del sigle, que vos ha fet pegar de bec i anar de copes ab sa cara plena de plomadures i cops blaus.

Si, en Maura, 28451 vots; es conte de Sallent, 26913; En Rosselló, 21029; En Weyler, 18262; En Valenzuela, 18563; es conte de Ayamans, 14261; En Garcia Orell, 8760; En Pou, 3946; es socialista, 4668.

Axó, aquexes cifres son sa gran ciotellada que vos n-heu duyta, jo insigne Jimenez Moya! diumenje passat. Ara posauvos hi sa sal i es prebe que més vos agrat.

I Havó... si vos cou, gratauvos... fins que tengueu gratera.

I fins i tot si voleu tirar un ratx de llamps i de pestes a n-En Revenjoli, tiraoshi. Massa sap ell que 's vostros llamps i pestes no feren.

No més servexen per esbravarvos. I convé que vos esbraveu per evitar una desgracia.

I ja vos basta sa que tenguerem diumenje passat.

¡Bé escaynáreu sa grandiosa matalofada des 28451 vots que 's «poble de Mallorca» doná a n-En Maura, allá ont voltros no poguéreu arribar a n-es cinc mil.

Perque, ja hu sabeu: si En Garcia Orell arribá a 8760, va esser de captiris. No les hi donareu voltros perque... nemo dat quod non habet (negú dona lo que no té).

IX.

¡EXIT COLOSSAL!

E-hu va esser, segons mos conta in-Justicia, entusiastada, sa festa des republicans i socialistes es dia 1 d'aquest més, a Manacor i sobre tot sa gira campestre, aont assistiren (e-hu dona per cert es paperot ferrouxista) 8000 persones.

Sembla que si que va anar la mar de bé tant una bauxa com s'altra.

Anaren molt bé, i hu demostra es resultat de ses eleccions de diumenje passat. Es republicans de Manacor tengueren 373 vots i es socialistes 445. En Garcia en va tenir més, pero eren de liberals. ¿No es ver que s'hi feren molt amunt? Es conservadors els-e doblaren de molt, i es liberals casi els-e triplícaren. Axó que, segons ells, tot Manacor es seu. Pero allá ont se veu més clar si aná bé sa gira campestre, es en sos vots que tengueren es qui la varen promoure i la dugueren a cap: es republicans de Manacor, St. Llorens, Artá, Capdepera i Son Servera. Diuen que s'hi aplagaren vuyt mil persones. Molt bé: ¿i quants de vots han duysts a ses urnes aquexes vuyt mil persones? Es números canten: p' es republicans, 776; p' es socialistes, 809.

De manera que 's republicans de Manacor, St. Llorens, Son Servera, Artá i Capdepera tanmatex han pogut aglapir 776 vots!

¡I eren 8000 persones que s'aplegaren a sa gira campestre!

Una de dues, Sr. Jimenez Moya: o no es ver que s'hi aplegassen tants de mils, o la major part e-hi acudiren per riure-se de vos i des republicans i des socialistes.

¡Es republicans de tots aquells pobles, tots plegats, 776 vots!

¡Es republicans i es socialistes de Manacor, St. Llorens, Artá, Son Servera i Capdepera, tots plegats, 809 vots!

¡Si que vos enfilau, Sr. Jimenez Moya!

¡Si que va esser un éxit espatarrant sa vostra gira campestre!

Si no us ha girat es ventrey, digau que 'l'teniu a prova de bomba.

X.

¡HALA A SUGAR ETS AYS!

¡Com es-vel-la-revenjoli, Sr. Jimenez Moya!

¡I encara tornar sucra ets ays sobre lo de que l'Espanya se gasta més de Sicents milions en Culte i Clero, guardantvos com de care de presentar cap prova, prometent, axó si, qu'aviat les

presentareu? ¡I teniu pit per acaramullar noves mentides i falsedats, afirmant contra tota veritat que cada Bisbe té més sou que cap Ministre de la Corona! ¡Está a n-es Concordat es sou de cada Bisbe, i es sou de cada Dignitat esglesíastica i es des Canonges, Rectors i Vicaris; i no es res de lo que vos deys. Es molt més poc. I encara e-hi ha que rebaxar es desconte que 'ls-e fa s'Estat, ha tants d'anys. Pero ¿que vos importa a vos dir una cosa p' s'altra i donar per ver lo qu' es mentida? ¡Axi demostrau ab ses obres s'amor que teniu a sa veritat!

XI.

¡AQUESTS CARLISTES!

¡Ja hi anaveu fora corda contra 's carlistes dissapte passat, jo insigne Jimenez Moya! ¡Se veyu qu'haurieu esclafat un re ab es dents!... I allá venga a treure atrocitats atribuïdes a n-es carlistes de sa darrera guerra civil! De lo que vos gordáreu prou bé es de parlar de ses atrocitats y barbaritats que féreu voltros republicans y revolucionaris durant sa vergonyosa Revolució de Setembre a Madrid, a Sevilla, a Loja, a Salamanca, a Málaga, a Cadiz, a Bando, a St. Quirse, a Granada, a Alcoy, a València, a Saragossa, a Barcelona, a Reus, i a tantes i a tantes altres bandes, matant, robant, calant foc, tomant esglesies, privant ses funcions sagrades, etc. etc. etc.

De tot axó, esta clar, no 'n deys res. Voltros poreu fer ses mil atrocitats més ferestes i horribles contra es qui no pensen com voltros; pero ets altres no 's poren demandar ni per defensarse. ¿Qui més que voltros exasperáreu i destrempareu es carlistes i moltíssima de gent de bé, que no eren estats carlistes may? ¿Qui més que voltros provocáreu sa guerra carlista? ¡Voltros i negú més que voltros foreu es responsables d'aquella guerra, ab ses vostros atrocitats i barbaritats inaguantables!... ¡I encara teniu pit per anar a retreure aquella guerra!

¿Que hi hagué carlistes que devogades feren massa llarc? ¿Qui hu dupata? ¡I noltros som es primers ea condanarhó! Pero ¿com poreu voltros tirar a primera pedra, si voltros en féreu de molt més grosses; i, per pitjor, comensáreu, provocáreu. ¡Vos toca, idó, un bon callar!

XII.

¡ALTRE PIC, TONI COLAU!

Ara mos surt es paperot ferrouxista que no vol discutir ab noltros perque diu que fogim de sa questió.

Ell mos diu axó, que fa més d'un més que futx; que prova de defensarse, i llavó hu dona a ses cames; que se'n va de quatre a amagarse dins es Centre de Varietats, i d'allá mos desafia, sabent que no hi érem ni mos hi havia envidats.

I ara se quexa perque allá no li contestárem.

I ara mos torna desafiar, axó es, mos propose que li enviem una comissió per que s'entenga ab ells per tenir una discussió pública.

Pero, Sr. Jimenez Moya, no mos fasau tantes de riayes, que tenim sa panxa que ja mos fa mal de tant com mos heu fet riure.

¡Una comissió per una discussió pública!

¿Pero aont voleu més discussió pública?

blica que sa de periòdic a periòdic, que fa tantes setmanes que duym?

Aquexa es sa discussió comensada. ¿Que a vos no vos convé, i e-hu donau a ses cames? ¡Endevant! ¡Fogiu tant com volgueu! Noltros, pe' sa mostra part seguirem donantvos ventim cada disapte, mentres enteferreu batayonades i virollades; i si contestau, vos remetreu; i, si no contestau, també seguirem donant vos empena.

I més ara que sabem que vos devertiu ab sos nostros articles i que vos ajuden a fer sa digestió.

Miram p' es vostro ventrey. Volem que tengueu bones digestions.

¡I encara vos quexareu d' En Revenjolli!

XIII

UN VIOLLER VIOLLA VIOLLENC.

Mos n' es sortit un de Lluchmajor, dalt es paperot lerroxista, qu' ell metex s' ho diu violler, i se veu a la lleuga que hu es d' aquells més viollers d' aquells més viollencs. I si no, escoltau una mica:

Dia 16 d' Abril diguérem: «Quins foren qu' anaren a cremar i a robar a Ca'n Clar i a ca's senyor de So'n Gravat de Lluchmajor, i en feren de tan grosses, qu' una partida anaren a presili?» ¿Qui foren més que 's republicans...?»

In-justicia de 30 d' abril digué que li havien escrit «protestant» de que donassem «a n-es republicans ni socialistes» la culpa d' aquells «fets criminals» de Lluchmajor, «ja que 's seus autors foren monárquics conservadors de l' extrema dreta». —Es metex paperot disapte passat posa axó que diu que li enviaren de Lluchmajor, i e-hu firma un violler. I diu que «no foren es republicans» es qui feren aquelles barbaritats, perque «es partit republicà» «se formá a n-aquell poble molt posterior a dits successos» (aquelles atrocitats contra Ca'n Clar i So'n Gravat); i que «a n-es republicans de Lluchmajor» «no 's-e poren imputar aquells robos i incendis» «per la senzilla raó de que no existien». I diu més es Violler: diu que qualcún des qui anaren a prisill per aquells fets, com en sortí, votava ab sos conservadors; i qu' alguns que s' aprofitaren d' aquells robos, votaven ab sos partits més reaccionaris de Lluchmajor.

De manera que 's Violler no diu pròpiament lo que li atribuia in-justicia. Nega que fossen «es republicans» que feren alló; tot lo més diu que qualcún des qui per aquells fets aná a presili, com en sortí, votava ab sos conservadors, i qu' alguns que s' aprofitaren d' aquells robos, donaven es vot a n-es reaccionaris. Axó es prou diferent, de dir: es qui cometeren aquells robos i incendis «foren es monárquics conservadors de l' extrema dreta». Axó, in-justicia, duya des seu amor a la veritat, s' ho va inventar, mentint, p' es gust de pintar es conservadors, de la dreta com uns lladres i incendiariis. Axí les gasta in-justicia.

Passem ara a lo que diu es Violler: ¿Vol dir a Lluchmajor, com va caure la reyna Elisabet no hi havia republicans ni partit republicà? Idó ¿d' ont sortiren es republicans i es partit republicà de Lluchmajor, que 'n feren tantes de populó barbaro durant se vergonyosa revolució de setembre? ¿D' ont sortiren aquells republicans més que des qui ce-

lebraren ab aquells robos i incendis sa cayguda de la Reyna? ¿Quins foren es caps-pares des partit republicà d' allá, més qu' es qui mogueren aquell rebunbori? ¿Qui no hu sap a Lluchmajor que 's qui mogueren alló eren es revolucionaris, es radicals, es progresistes, es dexebles de D. Pauli Vernier, que, si just llavó no 's deyen encara republicans, ja hu eren de cor feya estona, i aviat s' ho digueren? Si, un que va esser bal-le en temps de sa República; i un altre que feya de Mirabeau de la Vila, que tirava sermons es mitx de sa plassa i treya foc p' es quixals contra l' Església, capellans i frares; i un altre que visqué azabellat civilment ab una... molts d' anys; i altres per l' estil, tots glòries intangibles des partit republicà lluchmajorenc, foren es caps de bandolina d' aquella sauvatjada: ells acabussaren un avalot de gentussa que 'l-e seguia. Cridant ¡Viva sa Revolució! prengueren de sa casa que deyen Sa Vicaria, es retrat de la Reyna per cremarlo; i, apoderantse de la bandera nacional, se 'n anaren en triunt a fer de ses seues a ca 's Notari Salom, a ca 'n Clar i a ca 's Senyor de So'n Gravat aont calen foc i feren navegar l' ungle. I es quatre més vius les s' ompliren bé a ses butxaques, segons veu des poble; i es quatre beneyts que badaren més, després sa Justicia les posá ses mans demunt, i pararen a presili. —Axó es, jo Violler! lo que passá a Lluchmajor quant va caure la Reyna. Res te d' estrany que qualcún d' aquells malanats com torat de presili, votás ab sos conservadors. Tenia motiu per no volerhi tornar a fer de revolucionari estúpit. ¿Que qualcú que s' aprofitá d' aquells robos, més tart votava ab sos reaccionaris? Si restitui alló que havia aprofitat i no volgué sebre res pus des revolucionaris, va desfer es mal qu' havia fet, i ab axó meresqué elogi i alabansa. Si no restitui, i fingia lo que no era, a s' hora de la mort no li degué anar molt bé.

De totes maneres, sa feta criminal contra ca's Notari Salom, es Senyor de So'n Gravat i ca'n Clar es una glòria just des republicans, des partit republicà de Lluchmajor, per més que hu negui es Violler aquest des paperot lerroxista, que 's veu que está ben abeurat de ses calumnies que 'ts escriptors revolucionaris vomiten contre l' Església. L' homo vol fer de sabio, i mos retreu lo de sa nit de St. Bartomeu a Paris contra els Hugonots, lo d' els albigeos i St. Domingo de Guzman i l' Inquisició, i totes les calumnies contre es carlistes de sa derrera guerra.

Pero, sant homo, vuy dir, violler, ¿per que, en lloc de fer... virolles, que, segons vetx, es s' ofici vostro, vos heu d' anar a alicar a tirar virollades parlant de coses que no enteneu? ¿Que sabeu vos de sa nit de St. Bartomeu ni d' ets Hugonots, ni d' ets albigeos, ni de St. Domingo, ni de l' Inquisició? ¿Com no hu veys que tot quant heu lletgit referent a n-aquests punts, e-hu han escrit gent sensa conciencia ni vergonya, que hu escrivieren just per calumniar la Iglesia de Deu? ¡Sa nit de St. Bartomeu! ja es de raó que va esser una atrocitat feresta! Pero ¿eren innocents ets Hugonots? ¿Tal volta no n' havien fetes mil i una de barbaritats i de crims horribles contra 's catòlics? ¿I que 'n direm d' ets albigeos, qu' envestien ses esglésies i monestirs i ses viles catòliques

i mataven, i robaven, i calaven foc, com-e dimonis? ¿Qui no hu sab que no hi va haver més remey qu' armarse contra ells per defensarse d' ells es catòlics? ¿Qui no hu sap que ab l' Inquisició e-hi gonyaren aquells heretjes, perque abans, ses lleys civils que hi havia contra 'ls heretjes, les aplicaven es jutjes temporals, moltes de vegades sense haveri pròpiament es crim d' herejia, per motiu de que 's jutje, no essent teólech, no hu poria distingir; i, que, posade l' Inquisició, composta de Teòlecs i canonistes, aplicaven més humanitariament ses lleys contra s' herejia? ¿Qui no hu sap que l' Inquisició no matava ni cremava negú, sino que just jutjaya, just sentenciava si hi havia herejia o no; i, si n' hi havia, s' autoritat civil aplicava sa pena que la ley civil senyalava a tal delict, lley que no l' havia posada l' Església, sino el Poder civil? —Com se suposa que vos, jo violler de Lluchmajor! no 'n sabeu palada de tot axó; només sabeu ses quatre calumnies estúpides i descarades que curren entre radicals, masons, republicans i lerroxistes. ¡Vaja! creyme; ¿no sou violler, com vos anomenau vos metex? Idó feys virolles, i no mos fareu riure tant ab ses vostres violancades.

¡I llavó teniu s' ocurrencia de demanarme si vuy cap «tassa de tila»! ¿Tila jo? ¡Ca, homo! ¡A n-En Jimenez Moya la poreu arrambar, si a cás per espassar-li s' agrura que liifa es meu brou, ventim, bescuyt, caluxos, etc. O si no, guarda per vos, que tal volta no vos vendrá malament.

Per despedida, permeteume que vos demán un favor. I es que a n' aqueix «altre Violler» que surt derrera vos demunt es paperot lerroxista, si 'l coneheu, i supos que si que 'l deveu conéxer, li poreu dir de part meua que no sia violla, que no sia tan viollenc si vol que jo li contesti. Es que hu es molt més que vos, qu' es tot quant se pot dir. Si, si vol que li contesti, que diga coses d' una mica més de sustància. En quant a sa calaguala que m' oferex, digauli que gràcies, que la guardi per ell, que lo que 's diu jo, per haverles ab ell ni ab vos n' he mester cap gota, gràcies a Deu.

XIV PUNT FINAL

Eu Jimenez Moya acaba sa derrera in-justicia treguent foc p' es quixals per que 's Ministeri de Instrucció Pública, que l' ocupa es Conte de Romanones, essent President de Ministres En Canalejas, ha manat de Reyat Orde, i prévia consulta i segons dictamen del Consey de Instrucció Pública, que 's catedratic d' Histori Natural de s' Institut de Palma, Sr. Fuset, sia amonestat p' es seu superior immediat per haver fet llarch devant es seus dexebles parlant contra sa Melligió de s' Estat que 'l paga.

Sempre mos trobam ab lo metex: aquest catedratic, el Sr. Fuset, es republicà radical; i com a tal no li poren aplicar ses lleys vigens que prohibexen lo qu' ell ha fet. Les lleys només les han de cumplir ets altres, es neos, es reccionaris. P' els radicals no hi ha d' haver lleys que valguen, si no 'ls entren pe' s' uy dret.

Es radicals son axi, i visque la llibertat i la igualdat devant la lley! ¿Es un neo, un clerical que falta just a una esquena de guinavat a sa lley? ¡Uua bona garrotada! ¿Es un radical? ¡Alerta a

focarli un pel de sa roba.

Axó es sa vostra democràcia, sa vostra llibertat, jo insigne Jimenez Moya!

No res, ja n-hi haurá prou per avuy.

¿Fins disapte qui ve, si Deu ho voll

REVENJOLI.

Sección Local

Hemos asistido a lo que tan modestamente calificaban las tarjetas de invitación de un rato de esparcimiento en la sala de enseñanza del convento de nuestras buenas Hermanas de la Caridad de S. Vicente de Paul.

Un grupo de niñas iniciaba el acto con el precioso Canto del pajarito. El cuadro en dos actos «Somos ricos» en que figuraban las jovencitas Damiana Galmés, Catalina Galmés, Francisca Oliver, Ana Lluill, Gabriela Sansaloni, Juana Pascual, y Angela Galmés, recreaba y enseñaba a un tiempo a la muchedumbre que con embeleso seguía el desarrollo de la representación. Todas se lucieron, pero merecen un aplauso singular la Damiana, (la fondista) y la Catalina Galmés (la inglesa).

Antonia Morla cautivó luego la atención, y simpatía de todos con la recitación admirable de la poesía «La isla de Lauja» y la niña Juana Grimalt nos encantó con su bien representado papel de hija de la anterior.

Empero, lo más notable fué el cuadro arrobador titulado «Sta. Inés».

Los cinco actos fueron presenciados con lágrimas en los ojos y dulce y santamente impresionada el alma ante las escenas tiernísimas con gracia maravillosa y creciente interés interpretadas por las jóvenes Francisca Parera (Sta. Inés) Maria Oliver (Tecla) Juana Parera (Emerenciana), Antonia Morla (Matrona Lucina), Margarita Massanet (Afra), Isabel Galmés (Aurora). Todas brillaron lo indecible y conquistaron los más sinceros y calurosos aplausos.

Las niñas Carmen Massanet y Maria Riera dijeron muy bien las finas poesias modestia e inocencia respetivamente.

Un diálogo recitado por las niñas Francisca Perelló y Catalina Alcover representando la Perelló a una Hermana de la Caridad y la Alcover a una persona que le pide detalles sobre su origen, vida y nombre, agradó en extremo. La Perelló con su vestidito de monja, su voz delicada carita angélica y la gracia exquisita de sus maneras arrebatada la más ardiente ovación del público. Baste decir que en cada una de las cinco representaciones dadas en otros tantos dias este número tuvo que ser repetido.

Por fin, un grupo numeroso de niños cantando divinamente el Mom homo ponía agradableísimo remate a la brillante y delicada función.

El acompañamiento del canto lo mismo que varias escogidas piezas al piano estuvieron a cargo de la inteligente Srta. D.ª Antonia Ribot.

Plácemes mil a las zelosas e incansables Hermanas, a las aprovechadas niñas y a sus respectivas familias.

El jueves de esta semana a eso de las once y en la capilla del Sto. Cristo de nuestra parroquia se unieron en el eterno lazo del santo matrimonio el distinguido abogado D. Guillermo Puerto Noguera, hijo del difunto Notario de esta localidad D. Fausto y de D.ª Ana Noguera, y la simpática y piadosa Srta. D.ª Carmen Planas Pastor, hija de nuestro muy estimado amigo el Notario de esta D. Antonia Planas Sagra y de D.ª Carmen Pastor.

El M. I. S. D. Cayetano Puerto Chantre de la catedral de Orihuela, tío del novio, bendijo la unión. Asistieron como padrinos por parte de la novia, sus tíos D. José Planas, abogado y D. Antonio Pastor, propietario, y por parte de la novia, D. Vicente Puerto, Director del Fomento Agrícola, y D. Juan Noguera, propietario, tíos de la misma.

Terminada la misa del matrimonio, celebróse una en sufragio de D. Fausto, padre del desposado.

En la casa de la novia sirvióse a la familia y amigos un espléndido y riquísimo lunch, terminado el cual salieron los recién casados para su predio de Teyet. Felicitamosles cordialmente y les deseamos largos años de vida colmados de dicha sin fin.

Contos

Un senyó havia comprat un cavall y n'estava tan satisfet que convidava ets amichs perque nassen a vorel.

Un d'ets amichs tot duna que va veura es cavall se va acostar a ell y posantli se ma á demunt li va dir lo de aquell ase de s'estudiant de la sopa:—Que te compriqui no te coneix.

—Per que dius axó?

—Perque massa el coneix, y te aconssey que no vulgues tal pell per dins ca-teua.

—Y, com el coneix tu?

—Perque li he donat menjá quatre mesos y ell en recompensa me va dú á ses portes de la mort.

—Y ell es ben ximple.

—Pero tambe es ben peruch, que no hu pot esser mes.

—Axó si que no hu crech.

—Per que no hu creus?

—Perque fa quatre dies que jeu tot sol y si fos lo que tu dius no voldria pessar tota s'anit sense companya.

Un hadre, que havia robades unes sebrates, va compareixa á n'es tribunal y es jutje li va fer aquesta pregunta:

—Per que vares robar aquestas sebrates tan veyes? Sempre serás tonto, quant un s'engata que siga de vi bo.

—Sanyoret, si les vaix robá veyes, va esser per equivocació, jo estava ben segú qu'eren noves.

Hizo comprar D. Andrés tres libras de carne á Inés, y como faltaran dos,

exclamó: «Bueno por Dios! dos libras de falta en tres»

Ella echó la culpa al gato, y él, por si era comedia, de una balanza en el plato puso al gato, y el ingrato sólo pesó libra y media!

A un prés, que le acusasen de haver morta se seua dona, es jutje li va preguntar:

—Se conté veritat que vos heu morta se vostra dona?

—No, senyó, ella se va mori tot sola.

—Y de que va mori?

—Jo li diré: A sa meua dona la molestava molt ses mosques, com voste sab aquets animals son tan enfedosos... sempre ne tenia un axam á dalt es cap, y, ella que patia un poch de nita, no seaturava de pegarsétochs; fins que jo en fedat, no d'ella perque Deu no mo tenge en retret, la estimava mes que ses nimetes id'es meus uys, sino de ses mosques, agaf lo primé que vaix teni á devant, que va esser un martell, y es verch toch á una mosca, que estava á dalt es cap de sa dona, y aquell miray meu tot duna se va mori de es susto.

Parlant un genra d'es seu sogra deya:

—Mirau que se ne hauran duit un bon xasco tots aquells que deyan que s'meu sogre mo tenia aont caure mort.

—Per que?

—Perque ha caigut mort á demunt un feix de llenya y es feix de llenya era seu.

Compadre—dijo un andaluz á un amigo suyo.—es preciso que me largue usted los cuartos que me debe, ó que se disponga á seguirme á casa del alcalde.

—Asi viva usted mil años—replicó el deudor—como es cierto que daría mi alma á Dios, de tan buena gana como á usted el piquillo que le debo.

—No lo dudo, pero eso lo dirá usted delante del alcalde.

—No hay inconveniente; pero usted ve que no es decoroso que yo vaya en este traje á casa de su señoría. Si usted me prestase su capa...

—Al momento—añadió con satisfacción el acreedor,—y le presto la capa.

Ya delante del alcalde y hecha la demanda:

—El señor dice—expuso aquel digno funcionario,—que le debe usted doscientos reales.

—Asi lo dice. Pero V. S. no conoce

—repuso el deudor—que el señor era loco? Hace más de un mes que ha dado en la manía de decir que todo el mundo le debe. Mucho es que no se le antoja decir que la capa que llevo es suya!

—¡Pues ya lo creo que le diré!... ¡Como se la he prestaño!...

—¡Basta!—replicó el alcalde.—Vayan

ustedes con Dios, y si no quiere usted dormir en la cárcel—dijo al acreedor,—no vuelva á cansarme con sus locuras.

Vuits y nous

Soluciones del número passat:

SEMBLANSES

- 1.ª En que duen dol.
2.ª En que surt cada dia.
3.ª En que dona voltes.
4.ª En que fa pó.

Geroglífich:—Deu dona ses festes per descansa.

FUGA DE CONSONANTES

Para el mundo nuestras leyes serán siempre letra muerta, que el Código del honorado se titula la conciencia.

Logogrifo:—Sueldo.

Semblances

- 1.ª En que s'assembla es tabach de s'estany á un any que no plou?
2.ª Y un colom bicheta un avaro?
3.ª Y se tenda nova d'es carré d'

es Pou Fondo á una festa de carré?
4.ª Y un curt de genit á se polvora?

Pregütes

1.ª Quines son ses parts d'es nostros cos qui si les tenim llargues mos fan perdre se fama?

2.ª Quina es se part d'es nostros cos que si la tenim llarga mos fa perdre amistats?

Fuga de vocals

Cantar Baturro

V. n. n. s. r. l. s. m. j. r. s.

c. m. l. s. p. z. s. d. t. l.

d. n. r. s. l. t. s. d. f. r. n. t. s.

l. o. q. p. s. m. p. r. l. m. i. s. t. r.

Charadas

Grande es la prima,

Letra la dos

tercia con cuarta

Fué un sucesor

Del gran apóstol,

Cual el reino.

Martir y Papa

Cual estos dos

Fué quien el nombre

Del todo usó.

(Las soluciones el próximo Sábado)

Tipografia LA AURORA

ESTÓMAGO, RINONES, HIGADO

Agua de Vilajuiga

Delicosa para la mesa. La más rica en litina

Unica insustituible en la Diabetis, mal de piedra, debilidad, colicos nefriticos y hepáticos, neurastenia, malas digestiones, agotamiento, artritis y gota.

Venta anual en España 1.200.000.—Un millón docientas mil botellas.

Exigir en cada botella la marca del representante F. GAMARRA, único que las recibe directamente del manantial. Se compran botellas vacías. Depósito, Reig, Palma.

Cocina LA ECONOMICA

Son las mejores por ser las más cómodas, las que consumen menos y las mas baratas.

Se hallan de venta en la cerrajería de

Francisco Vadell Ramonell

Plaza de la Iglesia número 6

Mallorca Manacor

Esta casa ofrece ademas tuberías de todas clases, con gran rebaja de precios.

Ventas al contado y á plazos.

Disponible

No más calenturas

¡Nada se cobra si no se cura!

A los pocos días de usar las PILDORAS FEBRIFUGAS BOSCH desaparecen por completo las fiebres intermitentes, tercianas, cuartanas, y toda clase de calenturas por fuertes y rebeldes que sean. El éxito alcanzado de curaciones sin que reaparezcan es la mejor garantía. Caja, 4 pesetas.

Se entregará GRATIS una caja de nuestras pildoras febrifugas á los señores médicos que lo soliciten del autor.

FARMACIA «BOSCH», MANACOR

De venta en Palma: Farmacia de don Juan Valenzuela, Centro Farmacéutico y principales farmacias.

Se necesita

un muchacho de 12 á 14 años, en la imprenta de este periódico.

Calle Amador 22

MANACOR

Juan Ticoulat

Cirujano Dentista

Estará en Manacor todos los domingos

Plaza de Weyler 2, piso 2.º

En Palma, Calle Colon, 64 pral.

Horas de consulta: de 7 á 1 y de 2 á 4